

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ОСОБИ

PERSONNEL POTENTIAL OF INCLUSIVE RESOURCE CENTERS AS A KEY TO A QUALITY COMPREHENSIVE PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASSESSMENT OF PERSONAL DEVELOPMENT

Актуалізовано питання професійного виконання основних завдань інклюзивно-ресурсними центрами, зокрема щодо якісного вивчення розвитку дитини та визначення її сильних сторін і особливих освітніх потреб, що безпосередньо залежить від кадрового складу установи, його фахової підготовленості до проведення комплексної оцінки, складання висновку за її результатами, оволодіння психодіагностичним інструментарієм із доказовою багаторічною базою досліджень та відповідністю світовим стандартам.

Зазначено на ґрунтовній першоджерельній основі правового забезпечення інклюзивної освіти, наукових здобутках та відсутності належної уваги до відповідної підготовки фахівців інклюзивно-ресурсних центрів стосовно використання сучасних методик психолого-педагогічного оцінювання розвитку осіб з огляду на відтік кадрів, особливо в умовах війни.

Наголошено на досягненні найкращих результатів дітьми та учнями з особливостями психофізичного розвитку у процесі отримання освітніх послуг як підґрунтя реалізації пріоритетного напрямку інклюзії – інтеграції в суспільство осіб з особливими освітніми потребами.

Визначено чинники, що впливають на якісне засвоєння знань особами з особливими освітніми потребами, серед яких ті, що стосуються безпосередньо самої особи, її вмотивованості, особистісного потенціалу; середовища, його пристосування до стану розвитку особи; професійної діяльності педагогів, яка допоможе виявленню та подоланню бар'єрів, що впливають на опанування особою змісту навчальних предметів, а також побудована індивідуальна освітня траєкторія, яка відбивається в їхніх індивідуальних програмах розвитку, в тому числі на основі рекомендацій висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку.

Наведено технічні характеристики комплексу методик для проведення комплексної оцінки розвитку осіб, зокрема Опитувальників CASD, Conners-3, Методик Leiter-3, WISC-IV, PEP-3, які дозволяють знаходити об'єктивні чинники розвитку дитини, що впливають на її успішність у навчанні.

Окреслено першочергові завдання для поповнення кадрового потенціалу інклюзивно-ресурсних центрів Запорізької області висококваліфікованими фахівцями.

Ключові слова: інклюзивно-ресурсний центр, особливі освітні потреби, комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку особи, діагностичні методики, кадрове забезпечення, кадровий потенціал.

The issue of the professional performance of the main tasks by inclusive resource centers has been updated, in particular, regarding the qualitative study of the child's development and the identification of his strengths and special educational needs, which directly depends on the personnel of the institution, his professional preparation for conducting a comprehensive assessment, drawing up a conclusion based on its results, mastering a psychodiagnostic toolkit with an evidence base of many years of research and compliance with world standards.

It was noted the thorough original basis of the legal provision of inclusive education, scientific achievements and the lack of due attention to the appropriate training of specialists of inclusive resource centers regarding the use of modern methods of psychological and pedagogical assessment of the development of individuals in view of the outflow of personnel, especially in war conditions.

The emphasis is on achieving the best results by children and students with special psychophysical development in the process of receiving educational services as a basis for the implementation of the priority direction of inclusion – integration into society of persons with special educational needs.

Factors affecting the quality of knowledge acquisition by persons with special educational needs have been determined, including those directly related to the person himself, his motivation, personal potential; the environment, its adaptation to the state of development of the person; the professional activity of teachers, which will help identify and overcome barriers that affect a person's mastery of the content of educational subjects, as well as an individual educational trajectory is built, which is reflected in their individual development programs, including on the basis of the recommendations of the conclusion on the comprehensive psychological and pedagogical assessment development.

The technical characteristics of a set of methods for carrying out a comprehensive assessment of the development of individuals, in particular Questionnaires CASD, Conners-3, Leiter-3, WISC-IV, PEP-3, which allow finding objective factors of a child's development that affect his academic success, are given.

Priority tasks for replenishing the personnel potential of inclusive resource centers of the Zaporizhzhia region with highly qualified specialists are outlined.

Key words: inclusive resource center, special educational needs, comprehensive psychological and pedagogical assessment of personal development, diagnostic methods, personnel support, personnel potential.

УДК 37.091.12.042.015.3(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.1.18>

Варецька О.В.,
докт. пед. наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
Комунального закладу «Запорізький
обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької
обласної ради

Волошина Т.А.,
завідувач обласного ресурсного центру
підтримки інклюзивної освіти
Комунального закладу «Запорізький
обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької
обласної ради

Сігакова І.А.,
начальник відділу підтримки та розвитку
інклюзивної освіти
Комунальної установи «Центр
фінансово-статистичного аналізу
та матеріально-технічного забезпечення
освітніх закладів»

Марко Н.В.,
методист обласного ресурсного центру
підтримки інклюзивної освіти
Комунального закладу «Запорізький
обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької
обласної ради

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Державна політика стосовно осіб з особливими потребами демонструє ступінь зрілості будь-якого суспільства. В Україні впродовж багатьох років деякі категорії дітей, зокрема з особливостями психофізичного розвитку, фактично були позбавлені уваги з боку суспільства. На сьогодні законодавство України гарантує кожній особі право на здобуття якісної освіти на всіх її рівнях, у тому числі здобувачам з особливими освітніми потребами (далі по тексту – ООП). Для цього впроваджується інклюзивне навчання. Однією з передумов його забезпечення є наявність висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (далі по тексту – комплексна оцінка). Проведення такої оцінки це першочергове завдання діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (далі по тексту – ІРЦ). Саме від професійно проведеної комплексної оцінки фахівцями ІРЦ та відповідно до неї сформованого висновку залежить якість системного кваліфікованого супроводу дитини педагогічними працівниками в закладах освіти.

Для досягнення цієї мети розроблено достатньо діагностичних методик, оволодіння якими надає змогу фахівцям ІРЦ визначити категорії особливих освітніх потреб, ступінь їхнього прояву і рівень підтримки дитини, цілком реалістично вибудувати її індивідуальну освітню траєкторію, визначити обсяг психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової допомоги для подолання освітніх труднощів і впровадження ефективного інклюзивного навчання.

Поруч з тим, виконання основних завдань ІРЦ, як-от якісного вивчення розвитку дитини та визначення її сильних сторін й особливих освітніх потреб, залежить від кадрового складу, здатного організувати проведення комплексної оцінки, скласти висновок за її результатами на основі ґрунтовного кількісного і якісного аналізу рівня розвитку дитини та сформованих у неї навичок навчання.

Для здійснення означеного процесу, необхідно використовувати психодіагностичний інструментарій, який має доказову багаторічну базу досліджень та відповідає світовим стандартам. Відповідно, фахівці ІРЦ мають постійно професійно зростати, підвищувати рівень професійної компетентності, а певні структури – організувати навчання та мотивувати фахівців ІРЦ до оволодіння сучасними діагностичними методиками для впровадження стандартизації послуг ІРЦ.

Проте впродовж останніх років відповідній підготовці таких фахівців не приділялося достатньо уваги, що актуалізується й відтоком кадрів, особливо в умовах війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У контексті визначеної теми приділимо увагу працівникам українських, зарубіжних науковців і практиків

стосовно вивчення розвитку осіб з ООП та підготовки фахівців ІРЦ до використання сучасного психодіагностичного інструментарію для здійснення комплексної оцінки в умовах ІРЦ. Так, Н. Горішна, Т. Ілляшенко [3], Н. Стадненко [4] досліджували питання діагностики розвитку дітей з ООП, зокрема А. Обухівська, В. Острова, В. Панок [14], Н. Горішина й О. Майчук – сучасні підходи до діагностики інтелектуального розвитку дитини [1]. У колі наукових інтересів О.Гриньової, Л. Терещенко [2] перебували особливості психодіагностичного обстеження дітей дошкільного віку для виявлення особливостей пізнавального, особистісного, емоційновольового розвитку й міжособистісних стосунків та ін. Крім цього, О. Мартинчук, О. Шостак [6; 16] та ін. вивчалася підготовка фахівців до роботи з дітьми з ООП у галузі спеціальної освіти в умовах інклюзії. Першоджерелами правового забезпечення інклюзивної освіти розглядаємо Закон України «Про освіту» [13], Постанову КМУ «Про затвердження Положення про Інклюзивно-ресурсний центр» від 12.07.17 року № 545 [12] та Розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [15], Накази Міністерства науки та освіти України [8–10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри повернення суспільства в останні десятиліття до проблеми інклюзивної освіти, питання підготовки фахівців ІРЦ до використання сучасного психодіагностичного інструментарію для здійснення комплексної оцінки особи в умовах ІРЦ не отримало належної уваги. Зрозуміло, що у період воєнного стану воно загострюється, з одного боку. З іншого, цей період можна використати для підготовки фахівців як у післядипломній, так і вищій освіті для діяльності фахівців у повоєнний період.

Метою статті є визначення залежності між професійно підготовленим кадровим потенціалом ІРЦ і якістю проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи.

Виклад основного матеріалу. Зауважимо, що у 2004 році проведено дослідження в межах проєкту «Розвиток модельних центрів інклюзивної освіти» за підтримки програми TACIS «Розвиток організаційного партнерства» Європейської Комісії. Відгуком на його результати стосовно оцінки впливу інклюзивної моделі освіти на всіх учасників освітнього процесу, виникла ідея проєкту «Розвиток ресурсних центрів для батьків дітей з особливими освітніми потребами». Як зазначали Н. Софій та Ю. Кавун, результати дослідження засвідчили переконання батьків дітей з ООП щодо переваги школи, яка створює найсприятливіші умови для виховання й навчання, реалізації

власного повного потенціалу, спілкування з однолітками, доступу до освітніх ресурсів тощо [17]. З іншого боку, знаходимо суголосність цих думок із міжнародними дослідженнями щодо досягнення такими дітьми ліпших результатів за умови навчання в закладах загальної освіти при забезпеченні підтримки відповідних фахівців, отриманні послуг, що пов'язані із спеціальними потребами дітей, та активної участі батьків. Зауважимо, що найчастіше останні також потребують значної підтримки. Більш того, Концепція «Нов українська школа» заохочує інклюзивну освіту, адже українська школа має перетворитися на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України [15].

Зазначимо, що, на засіданні Національної ради реформ (31.03.2017) розглянуто питання інклюзивної освіти, за результатами якого розроблено рекомендації щодо вдосконалення законодавства у сфері забезпечення права дітей з ООП на інклюзивне навчання; затвердження положення про установу, яка здійснюватиме супровід і оцінку розвитку дітей з ООП [5, с.31]. Примітним є те, що вже 12 липня 2017 року затверджено положення «Про інклюзивно-ресурсний центр» (постанова КМУ від 12.07.2017 № 545) [12], а 27 грудня 2017 року в Дніпропетровській області на базі Солонянської середньої школи №1 відкрито перший ІРЦ в Україні.

Оскільки інклюзивне навчання передбачає досягнення найліпших результатів дітьми та учнями з особливостями психофізичного розвитку у процесі отримання освітніх послуг, то відповідно до Концепції «НУШ» для учнів з ООП мають створюватися умови для навчання спільно з однолітками, запроваджуватися індивідуальні програми розвитку, здійснюватись корекційно-реабілітаційні заходи, психолого-педагогічний супровід тощо [15]. Це є підґрунтям реалізації пріоритетного напрямку інклюзії – інтеграції в суспільство осіб з ООП.

Серед чинників, що впливають на якісне засвоєння знань особами з ООП, є такі, що стосуються безпосередньо самої особи, її вмотивованості, особистісного потенціалу; середовища, його пристосування до стану розвитку особи; професійної діяльності педагогів, яка допоможе виявленню та подоланню бар'єрів, що впливають на опанування особою змісту навчальних предметів. При цьому особлива увага приділяється чітко та якісно побудованій індивідуальній освітній траєкторії дитини, яка відбивається в її індивідуальній програмі розвитку (далі по тексту – ІПР) – документі, який відповідно до ст. 1 п. 10 Закону України «Про освіту» «забезпечує індивідуалізацію навчання особи з ООП, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців

з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання» [13]; Зауважимо, що створення ІПР відбувається на основі комунікації з батьками особи з ООП; двотижневого вивчення дитини командою психолого-педагогічного супроводу (далі по тексту – команда супроводу); рекомендацій висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Примітимо, що з прийняттям Постанови КМУ від 12.07.2017 № 545 «Положення про інклюзивно-ресурсний центр» [12] по всіх областях України почали створюватись відповідні установи та здійснюватись їх забезпечення професійними кадрами. Відповідно до цієї Постанови посади педагогічних працівників ІРЦ можуть обіймати особи з громадянством України, які вільно володіють державною мовою, мають вищу педагогічну (психологічну) освіту ступеня магістра (спеціаліста) за спеціальностями «Спеціальна освіта», «Дефектологія», «Корекційна освіта» або «Психологія» («Практична психологія»). Фахівцю, який претендує на посаду треба мати стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше двох років.

Відповідно до Наказу МОН України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» [10] підвищення кваліфікації педагогічних працівників проводиться в міжатестаційний період відповідно до законодавства і є необхідною умовою атестації (п. 8, Розділ 1). Фахівці ІРЦ підвищують рівень професійної компетентності відповідно до посадових інструкцій, зокрема для виконання завдань комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини.

Саме для проведення якісної діагностичної роботи та з метою набуття фахівцями ІРЦ компетентностей та практичних навичок щодо професійного користування сучасними методиками психолого-педагогічного оцінювання розвитку осіб, МОН України організовано навчання практичних психологів ІРЦ діагностуванню за допомогою ліцензійних діагностичних інструментів.

Як вже згадувалось вище, команда супроводу дитини заздалегідь має вивчити, проаналізувати висновок про комплексну оцінку (створену фахівцями ІРЦ), порівняти його зміст із власними спостереженнями за діяльністю дитини та використувати в роботі.

У цьому документі (висновку) надається оцінка фізичного, мовленнєвого розвитку особи; когнітивної та емоційно-вольової сфери; визначено кількість годин психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг; прописано потребу в адаптації, модифікації змісту навчальних предметів тощо.

Отже висновок про комплексну оцінку є основою для розроблення індивідуальної програми

розвитку дитини з ООП, надання їй психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, продовження тривалості здобуття освіти у разі потреби. Тобто, якісний психолого-педагогічний супровід дитини, її включення в активний освітній процес цілком залежить від професійно сформованого висновку про комплексну оцінку, що, безумовно, підпорядковується рівню професійної обізнаності фахівців ІРЦ.

Наголосимо, що з метою підвищення ефективності діяльності ІРЦ і впровадження єдиних підходів до комплексної оцінки розвитку осіб Наказом МОН України від 16.09.2018 № 977 «Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами» [8] затверджено технічні характеристики комплексу методик для проведення комплексної оцінки розвитку осіб (табл. 1) та заплановано закупівлю комплектів методик для ІРЦ областей України.

Як видно з таблиці 1, основний пакет для тестування розвитку дітей з ООП містить 5 методик, які є інструментами для оцінки різних аспектів розвитку та психічного стану дітей і підлітків. Це методики для визначення інтелектуального рівня розвитку дитини, як-от: WISC-IV або Шкала Векслера для дітей – IV видання; Leiter-3, шкала продуктивності Лейтера – три видання, а також дві методики, спрямовані на визначення особливостей розвитку дітей з розладами аутистичного спектру – PEP-3 та CASD. Крім цього, методика – опитувальник CONNERS-3, яка потрібна для виявлення РДУГ (розладів дефіциту уваги та гіперактивності) [7; 8].

Указані методики, як зазначається у навчально-методичному посібнику «Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів» [11] дозволяють знаходити об'єктивні чинники розвитку дитини, що впливають на її успішність у навчанні, зокрема:

Таблиця 1

Технічні характеристики комплексу методик для проведення комплексної оцінки розвитку осіб [7]

№ п/п	Назва методики	Спрямування	Технічні характеристики
1	Опитувальник CASD	Визначення розладів аутистичного спектру	Для діагностування: - відхилень в спілкуванні та розвитку; - проблем з соціальною взаємодією; з увагою та розумінням небезпеки; - тілесно чуттєвих порушень; порушень настрою; - нав'язливих дій. Застосування без обмежень за віком, за рівнем розумового розвитку та ступенем прояву порушень
2	Опитувальник Conners-3	Діагностика синдрому дефіциту уваги та гіперактивності	Для діагностування: - вичерпної та сфокусованої оцінки синдрому та дефіциту уваги та гіперактивності; - найбільш розповсюджених супутніх проблем і розладів у підлітків. Застосування для дітей, віком від 6 до 16 років, без обмежень рівня розумового розвитку та ступеня прояву порушень
3	Методика Leiter-3	Тестування невербального інтелекту і когнітивних можливостей	Для діагностування: - невербального інтелекту і функціонування нейропсихологічних процесів; - оцінки IQ, оцінки процентного і вікового еквіваленту; - осіб з відсутнім мовленням; - змін інтелектуального коефіцієнту в динаміці не менше 1 року. Застосування для осіб від 3 до 60 років, без обмежень рівня розумового розвитку та ступеня прояву порушень
4	Методика WISC-IV	Методика для тестування вербального інтелекту і когнітивних здібностей	Для діагностування: - вербального інтелекту і функціонування нейропсихологічних процесів; - оцінки IQ, оцінки процентного і вікового еквіваленту; - змін інтелектуального коефіцієнту в динаміці не менше 1 року. Застосування для дітей віком від 6 до 16 років, без обмежень рівня розумового розвитку та ступеня прояву порушень
5	Методика PEP-3	Методика для тестування психолого-освітнього профілю	Для діагностування поведінкових проявів та здібностей дітей з особливостями розвитку, які мають критичне значення для навчального процесу. Застосування для дітей віком від 3 до 7 років, без обмежень рівня розумового розвитку та ступеня прояву порушень

- визначати сильні та слабкі сторони у розвитку дитини, спрямовувати освітній процес для повної реалізації її здібностей;

- будувати стратегію підготовки дитини до вступу у заклади вищої освіти;

- досягати взаєморозуміння між закладами освіти, батьками та дітьми;

- використовувати результати оцінювання як основу для створення ІПР дитини та розроблення програмно-навчальних матеріалів для дітей з ООП.

Використання саме ліцензійних діагностичних інструментів забезпечує якість процесу дослідження (автоматизація підрахунку в електронних протоколах); надійність та валідність результатів (методики адаптовано); слідування стандартам світової практики; підвищення рівня професійної компетентності та здобуття нових знань. Такий підхід забезпечує логічний ланцюжок системного психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП від вивчення її розвитку та створення ІПР до ефективного інклюзивного навчання.

Тому наступними кроками визначено: підготовку регіональних тренерів, схвалення навчальної програми «Користування психодіагностичними методиками WISC-IV, LEITER-3, CONNERS-3, PEP-3, та CASD» та організацію підвищення кваліфікації фахівців ІПЦ відповідно до Наказу МОН України від 17.05.2019 № 671 «Про деякі питання організації навчання фахівців ІПЦ» [9].

На замовлення Міністерства освіти і науки України й за надання практичного інструментарію тестовим провайдером «ОС Україна» (Giunti Psychometrics Ukraine) 57 педагогічних працівників ІПЦ Запорізької області у 2019 році пройшли навчання з практичного використання всесвітньо визнаних та адаптованих методик діагностики для дітей з особливими освітніми потребами WISC-IV, Leiter-3, Conners-3, PEP-3 та CASD.

Наступного 2020 року 15 фахівців під керівництвом регіональних тренерів навчалися у два етапи за програмою «Користування психодіагностичними методиками WISC-IV, LEITER-3, CONNERS-3, PEP-3, та CASD». Після першого етапу учасники тренінгу склали електронний іспит (Єдиний Всеукраїнський дистанційний екзамен), та за умови його успішного складання впродовж двох тижнів виконували домашнє завдання. Позитивні результати іспиту та потужна робота надали можливість перейти до другого етапу навчання – складання Єдиного Всеукраїнського дистанційного екзамену незалежним експертам. За умови набрання відповідної кількості балів у тесті учасники тренінгу отримали сертифікати користувачів із роботи з комплексом діагностичних методик для ІПЦ (Leiter-3, WISC-IV, Conners-3, PEP-3, CASD).

Таким чином, із 57 фахівців ІПЦ Запорізької області – учасників тренінгу у 2019 році сертифікати

користувачів отримали тільки 29 педагогічних працівників. Однак, учасники тренінгу 2020 року таких сертифікатів не отримали, оскільки Єдиний Всеукраїнський дистанційний екзамен не було організовано.

Отже, станом на лютий 2021 року в ІПЦ Запорізької області 29 педагогічних працівників із 19 ІПЦ мали сертифікати користувача, 43 із 15 ІПЦ отримали сертифікати комунального закладу Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти Запорізької обласної ради (далі по тексту – КЗ«ЗОІППО» ЗОР) за результатами проходження тренінгів. Зауважимо, що один ІПЦ не мав фахівців з правом проводити вивчення розвитку особи за сучасними методиками.

Проте, Листом МОН України від 19.03.2020 № 1/9-167 «Про навчання фахівців ІПЦ» фахівцям ІПЦ дозволялося проводити практичне тестування дітей з ООП за допомогою зазначених методик, якщо результати таких тестувань передавалися для верифікації сертифікованому фахівцю (за наявності такого в ІПЦ) чи/або регіональному тренеру для надання їм офіційного статусу та використання для формування висновку. Умовами проведення цих практичних тестувань визначалися: наявність сертифікатів у фахівців, виданих обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти за результатами навчання на тренінгах «Навчання використанню психодіагностичними методиками WISC-IV, Leiter-3, Conners-3, PEP-3 та CASD» й проведення ними не менше 10 практичних тренувальних тестів за кожною із методик.

У вище вказаних випадках висновки мали містити підписи/прізвища двох спеціалістів – того, хто проводив тестування та того, хто його верифікував.

Таким чином, 29 фахівців інклюзивно-ресурсних центрів Запорізької області набули можливість самостійно формувати висновки з включенням результатів вивчення особи за сучасними методиками та їхнім врахуванням у визначенні труднощів та ступеню їх прояву, а 43 – із можливістю верифікації фахівцями з сертифікатами користувача (рис. 1).

Висновки. Зважаючи на використання рекомендацій висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи як основного джерела інформації для створення індивідуальної програми розвитку дитини, залишається актуальним забезпечення ІПЦ висококваліфікованим кадровим складом, який його формує. Отже, для виконання завдань установи потрібні такі ресурси, які задовольняють потреби у використанні саме ліцензійних діагностичних інструментів і, таким чином, забезпечують якість процесу дослідження.

Йдеться про поповнення кадрового потенціалу ІПЦ Запорізької області та забезпечення якості

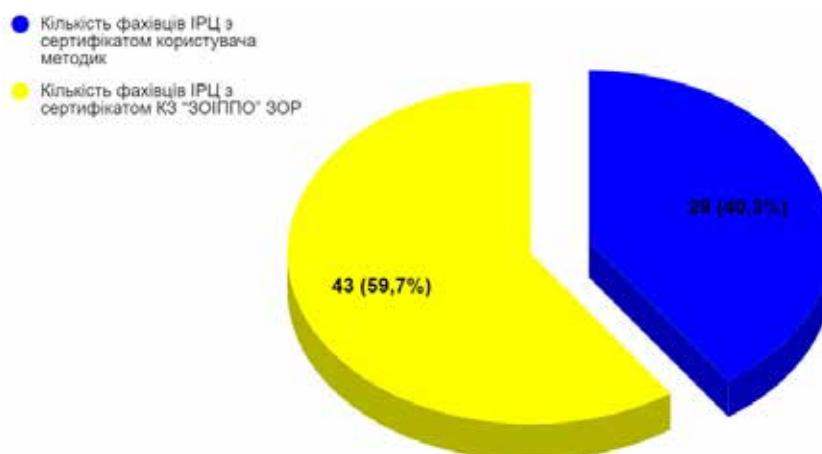

Рис. 1. Кількість фахівців ІРЦ Запорізької області із сертифікатами користувача сучасними психодіагностичними методиками та сертифікатами учасників тренінгу КЗ «ЗОІППО» ЗОР «Користування психодіагностичними методиками WISC-IV, Leiter-3, Conners-3, PEP-3 та CASD»

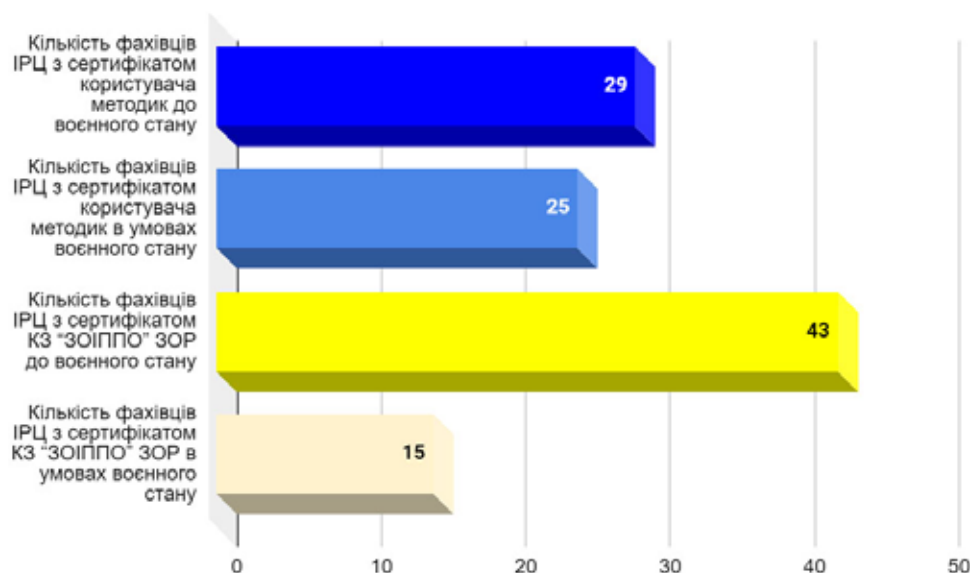

Рис. 2. Порівняльна кількість фахівців ІРЦ до війни та в умовах воєнного стану

проведення комплексної оцінки. Для цього необхідно:

- по-перше, зберегти потенціал ІРЦ, який залишився на сьогодні;
- по-друге, підготувати тренерів навчальної програми «Користування психодіагностичними методиками WISC-IV, LEITER-3, CONNERS-3, PEP-3, та CASD», які у подальшому навчатимуть фахівців ІРЦ використанню сучасних методик;
- по-третє, забезпечити фінансування підготовки фахівців в інститутах післядипломної педагогічної освіти за відповідною програмою;
- по-четверте, надати можливість пройти практику і скласти наративні звіти й, відповідно, організувати складання Єдиного Всеукраїнського дистанційного екзамену незалежним експертам для завершення навчання.

Крім цього, актуальності набуває підготовка майбутніх спеціалістів у галузі інклюзивної освіти

щодо ознайомлення з психодіагностичним інструментарієм, який має доказову багаторічну базу досліджень та відповідає світовим стандартам, управління в його використанні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Горішна Н., Майчук О. Порушення інтелектуального розвитку у дітей: підходи до діагностики. *Social Work and Education*. 2021. Vol. 8, № 4. P. 528–539. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ghojvU6trxJhgqKSHnc7f2YsdlMedtPX/view>
2. Грінцова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика: навч.-метод. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 227 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11801/1/child_psychological_diagnostics.pdf
3. Ілляшенко Т.Д. Психолого-педагогічна діагностика в системі інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Modern scientific trends and youth development: International Science Group*. 2023. P. 175–243. URL: <http://surl.li/nkqtс>

4. Ілляшенко Т.Д., Стадненко Н.М., Обухівська А.Г. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів. 2015. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/0B4Sz5I66C1yxTXAtalBHUIBYVDQ?resourcekey=0saLbo9FBMBUEB2ybCw5A5Q>
5. Коноз О.Б. Розвиток інклюзивної освіти в Україні в період 2001–2020 років. *Інноваційна педагогіка*, 2021. Вип. 37. С. 28–33. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/37/6.pdf>
6. Мартинчук О. В. Концепція підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2018. № (1) 15. С. 49–53. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26040/6/O_Martynchuk_Znpkhist_2018_1_IL.pdf
7. Методики діагностики. *Giunti iunti Psychometrics Ukraine* URL: <https://giuntipsy.com.ua/irc/methods/>
8. Наказ МОН України №977 від 16.09.2018 «Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0977729-18#Text> (дата звернення: 01.11.2023).
9. Наказ МОН України № 671 від 17.05.2019 «Про деякі питання організації навчання фахівців ІРЦ». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-navchannya-fahivciv-inklyuzivno-resursnih-centriv> (дата звернення: 03.11.2023).
10. Наказ МОН України № 805 від 09.09.2022 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників». URL: <https://document.vobu.ua/doc/16795> (дата звернення: 05.11.2023).
11. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ : Видавництво ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2018. 252 с.
12. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Інклюзивно-ресурсний центр» від 12.07.17 року № 545 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.11.23).
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 27.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 06.11.2023)
14. Психологічна служба : Підруч. / за наук. ред. В.Г. Панок; А.Г. Обухівська, В.Д. Острова та ін. – Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
15. Розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.11.2023).
16. Шостак О.О. Психолого-педагогічна готовність майбутніх спеціалістів-дефектологів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. *Європеїзація освітнього середовища: реалії та перспективи*. 2023, січень. С. 353–380. URL : [10.30525/978-9934-26-327-9-17](https://doi.org/10.30525/978-9934-26-327-9-17)
17. Як досягти змін: Посібник для батьків і педагогів з обстоювання та захисту прав дітей з особливими освітніми потребами та громадської діяльності. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». К.: ФО-П Придатченко П.М., 2006. 140 с.